

Laboratorní testy

Co znamenají zkratky na žádance

Opouštíte ordinaci lékaře s žádankou na laboratorní vyšetření. Na formuláři je zaškrtnuto několik zkratk. Pomůžeme vám jim porozumět, abyste věděli, o čem budou vypovídat zjištěné hodnoty.

Uvádíme stručný popis několika látek, které se testují k určení diagnózy, ale i prognózy různých onemocnění. Žádný test však sám o sobě hledaný problém neodhalí. Lékař podle anamnézy zhodnotí váš stav, na žádance zaškrtně další vyšetření, a teprve na základě vyhodnocení všech údajů může stanovit diagnózu. Díky znalosti významu zkratk také lépe pochopíte účel laboratorních odběrů.

ALT (Enzym nacházející se převážně v játrech.)

Kdy se vyšetřuje?

V případě podezření na jaterní onemocnění. Lékař žádá vyšetření ALT (a řadu dalších testů) při podezření na jaterní onemocnění a u pacientů, kteří mají známky jaterního poškození, jako je žloutenka, tmavě hnědá moč, nevolnost, zvracení, zvětšení břicha tekutinou v něm, váhový úbytek, bolesti břicha. ALT může být požadován samostatně nebo

spolu s dalšími testy. U osob s mírnými symptomy, jako je únava nebo hubnutí, může ALT sloužit k vyloučení aktivního chronického jaterního onemocnění a často je používáno pro sledování léčby pacientů s jaterním onemocněním.

Co výsledek vyšetření znamená?

Zvýšené hodnoty znamenají obvykle poškození jaterních buněk; jeho příčina může být rozmanitá, např. infekční či toxické vlivy. Vysoké hodnoty ALT (více než 10 násobné zvýšení) jsou nejčastěji známkou akutní hepatitidy na základě virové infekce. U akutní hepatitidy zvýšené hodnoty ALT přetrvávají 1–2 měsíce, ale návrat k fyziologickým hodnotám může trvat až 3–6 měsíců.

AST (Enzym, který se nachází převážně v játrech, v menším množství i v srdci a v kosterních svalech.)

Kdy se vyšetřuje?

Vyšetření AST je obvykle užíváno k odhalení poškození jater. Hladiny jsou často srovnávány s hodnotami alkalické fosfatázy a ALT kvůli zjištění, jaký druh onemocnění jater je přítomen. Vyšetření je také požadováno u osob, které mohly

RUTINNÍ VYŠETŘENÍ ÚKBH									
Identifikace pacienta: Příjmení: _____ Jméno a titul: _____ Platce ZP: _____		Datum odběru: _____ Čas odběru: _____ Diagnóza: _____ (slovně popište příčinu)		Lékař: _____ Zařízení (oddělení): _____ Zde naskopujte identifikační štítek Žádanka je určena pro automatické čtení, vyplňte černou nebo modrou barvou. SPRÁVNĚ I CHYBNĚ X Pro statinové probědky označte políčko STATIM v záhlaví žádanky.		Důrka (ml): _____ Střár za (l): _____ Výška (cm): _____ Hmotnost (kg): _____		Žádanka číslo: _____	
Krev	Pigmenty	Minerály	Toxikologie	Krevní obraz	Moč	Punktát, sonda, drén, dialyzát			
Enzymy	Bilirubin celkový 1 Bilirubin konjug. 2 Dusíkaté látky 3 Močovina (urea) 11 Kreatinin 12 Kys. močová 13 Bílkoviny 14 Celk. bílkovina 15 Albumin 16 ELFO bílkovin 17 M-protein 18 Vápník iont. 19	Na, K, Cl 17 Vápník 22 Fosfor anorg. 23 Hořčík 24 Železo 27 Měď 30 Zinek 32 Selen 33	Alkohol (etanol) 17 Paracetamol 34 Salicyláty 35 Sérologie Screening hepatitid 36 anti-HAV celk. 41 anti-HAV IgM 42 HBsAg 43 anti-HBs 44 anti-HBc celk. 45 anti-HBc IgM 46 HBeAg 47 anti-HBe 48 anti-HCV 49	Kapilární krev 100 Krevní obraz 101 KODS/rospočet 102 Retikulocyty 103 Schistocyty 104 Osm. rezistence 105 PINK test 106 Tímec v trombocyt 107 Koagulace Koa. 108 Koa. 109 Panel DIC 110 APTT 111 Protrombin čas 112 Trombinový čas 113 Fibrinogen 114 Antitrombin 115 D-dimery 116 Reptilázový test 117 Konkce APTT 118 Konkce PT 119 APTT aktin 120 Euglob. fibrinolýza 121 Etanolyový test 122 Antikoagulancia LMWH 123 Pradaxa 124 Xarelto 125 Eliquis 126	Proteinurie kvant. 127 Protein/creatinin 128 Tj. podíl bílkovin (U/D) 129 Albuminurie 130 Albumin/creatinin (ACR) 131 Sero. železo/bíl. 132 AMS Močovina (urea) 133 Kreatinin 134 Cis. kreatinin 135 Kys. močová 136 Na, K, Cl 137 Vápník 138 Fosfor anorg. 139 Hořčík 140 Měď 141 Zinek 142 Selen 143 Osmolalita 144 Moč chem. a sed. 145 Toxikologie Screening T18 146 Screening T5 147 Poznámka: _____	Šat. tres./tesadit 150 AMS 151 LD 152 Glukóza 153 Laktát 154 pH 155 Tracyglyceroly 156 Cholesterol 157 Celk. bílkovina 158 Albumin 159 Močovina (urea) 160 Kreatinin 161 Na, K, Cl 162 Vápník 163 Krevní elementy 164 Druh antikoag. terapie Warfarin 165 Heparin 166 LMWH 167 Ostatní 168 Žádná 169 Nebo zjištět 170			

přijít do styku s virem hepatitidy, pít příliš mnoho alkoholu, mají výskyt onemocnění jater v rodině nebo užívají drogy, které mohou příležitostně játra poškodit.

Co výsledek vyšetření znamená?

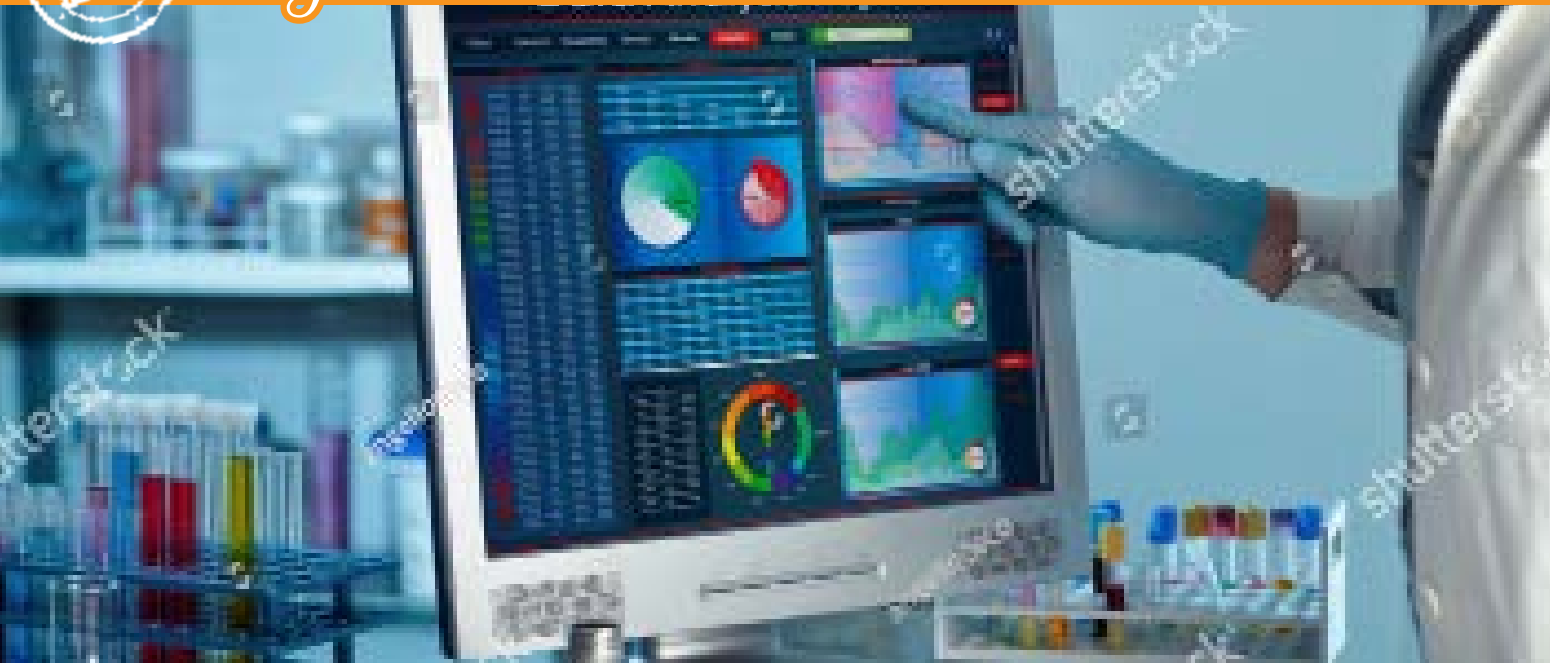
Velmi vysoké hladiny AST jsou obvykle pozorovány u hepatitidy, která je často způsobena virovou infekcí.

Je-li jaterní poškození vyvoláno alkoholem, AST často roste více než ALT. Hladina AST je zvýšena také po srdečním infarktu a při poškození kosterních svalů, obvykle mnohem více než ALT. Jestliže váš lékař zjistí, že máte zvýšenou hladinu AST, řekněte mu o všech lécích a léčebných přípravcích, které užíváte. I ty mohou mít na výsledek testu vliv.

Kreatinin (je odpadní látka metabolismu svalových buněk, která se vylučuje ledvinami.)

Kdy se vyšetřuje?

Rutině jde o součást komplexního vyšetření v případě nespécifických zdravotních problémů, nebo v případě podezření na porušenou funkci ledvin. Také se využívá k monitorování léčby jejich onemocnění. ➤

Co výsledek vyšetření znamená?

Zvýšená hladina kreatininu naznačuje například poruchu funkce ledvin, způsobenou infekcí nebo autoimunitním onemocněním, drogami nebo toxiny; může se jednat i o pozdní komplikaci diabetu. Ukazuje na onemocnění prostaty, ledvinové kameny nebo na problémy způsobené šokem, dehydratací, městnavým selháním srdce, aterosklerózou atd.

Celková bílkovina (Bílkoviny jsou základní stavební kameny všech buněk a tkání; jsou důležité pro tělesný růst a pro zdraví.)

Kdy se vyšetřuje?

Stanovení celkové bílkoviny je požadováno k získání obecné informace o stavu vaší výživy, například v případě prudkého zhubnutí. Vyšetřuje se také spolu s ostatními testy při příznacích, které by mohly naznačovat onemocnění jater nebo ledvin, nebo pokud lékař hledá příčiny abnormálního zadržování tekutin v těle, které se projevuje otoky.

Co výsledek vyšetření znamená?

Nízká koncentrace celkové bílkoviny může vyvolat podezření na onemocnění jater, ledvin nebo na choroby, při

kterých nejsou bílkoviny dobře tráveny a vstřebávány. Snížená hodnota může indikovat hubnutí následkem zhoubných onemocnění a těžkých infekcí, podvýživu ve smyslu špatného složení potravy, srdeční selhání, jaterní cirhózu, onemocnění žaludku, střev...

Feritin (Feritin je protein v buňkách, který skladuje železo pro pozdější využití organismem.)

Kdy se vyšetřuje?

Vyšetření je vhodné provést v případě, pokud má lékař podezření na nedostatek nebo naopak nadbytek železa v organismu. Nejběžnějším příkladem je podezření na chudokrevnost, která se projevuje slabostí a únavou.

Co výsledek vyšetření znamená?

Pokud je hladina feritinu v krvi nízká, může to znamenat nedostatečný příjem železa, poruchu jeho absorpce v tenkém střevě, zvýšenou potřebu železa (např. v těhotenství) nebo chronickou ztrátu krve. Zásoby železa a hladiny feritinu stoupají, jestliže se vstřebává více železa, než organismus potřebuje. Dlouhodobě zvýšená absorpce železa vede k ukládání jeho sloučenin ve tkáních a orgánech a může vést k poruše jejich funkce či až k selhání. Tak je tomu např. při

hemochromatóze. Hladina feritinu může být také ukazatelem onemocnění jater, chronické infekce, rakoviny nebo autoimunitního onemocnění (které je spojováno s poškozením orgánů).

CRP (C-reaktivní protein se podílí na přirozené imunitní odpovědi organismu.)

Kdy se vyšetřuje?

C-reaktivní protein (CRP) je látka vytvářená v játrech a vylučovaná do krevního oběhu, jejíž hladina stoupá při zánětu. CRP se již řadu let používá jako indikátor bakteriální infekce a k monitorování průběhu zánětu při různých zánětlivých a autoimunitních onemocněních.

Co výsledek vyšetření znamená?

Zvýšená hodnota může ukazovat na velké množství nemocí. Vždy záleží na výši hodnot CRP a na dalších vyšetřeních. Může se jednat například o zánět plic, ledvin, revmatologická onemocnění, onemocnění zažívacího systému, infarkt, nádorová onemocnění, gynekologické záněty atd. Obecně platí, že bakteriální infekce jsou doprovázeny výraznějším vzestupem hladiny CRP než onemocnění virová. 📌

Podrobný popis jednotlivých zkratků najdete na www.laboratornitesty.cz

Mgr. Lenka Sládková